

Małgorzata Jedynek

Uniwersytet Wrocławski

JOANNA ROKITA-JAŚKOW

FOREIGN LANGUAGE LEARNING AT PRE-PRIMARY LEVEL.

PARENTAL ASPIRATIONS AND EDUCATIONAL PRACTICE

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIWERSYTETU PEDAGOGICZNEGO W KRAKOWIE,

2013, STR. 341.

W 2013 roku ukazała się anglojęzyczna książka Joanny Rokity-Jaśkow zatytułowana *Foreign Language Learning at Pre-primary Level. Parental Aspirations and Educational Practice*. Jest to niezwykle interesująca pozycja książkowa, która stanowi podsumowanie dorobku autorki koncentrującej się od wielu lat wokół zagadnień związanych z nauczaniem języka obcego wśród dzieci. Książka dotyczy wczesnego startu językowego w odniesieniu do dzieci przedszkolnych (3-6 lat) oraz aspiracji polskich rodziców w stosunku do ich dzieci uczących się języka angielskiego. Książka doskonale wpisuje się w obecną rzeczywistość edukacyjną, gdyż jak wynika z nowelizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego, podpisanej przez minister edukacji, od 1 września 2015 r. wszystkie 5-latki będą się uczyć obowiązkowo i bezpłatnie języków obcych w przedszkolach.

Jej odbiorcą mogą być wszystkie osoby interesujące się problematyką kształcenia językowego, takie jak nauczyciele języków obcych, nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia z zakresu kształcenia językowego lub pedagogiki, rodzice oraz studenci kierunków neofilologicznych. Publikacja pozwoli czytelnikom nie tylko zapoznać się z teoretycznymi podstawami wczesnego nauczania językowego, ale również może stanowić inspirację dla nauczycieli-praktyków, którzy prowadzą dialog z rodzicami swoich uczniów. Warto również podkreślić, że niniejsza praca jest cenna ze względu na swoją interdyscyplinarność. Problem wczesnego startu i aspiracji rodziców został tu przedstawiony z perspektywy glottodydaktycznej, pedagogicznej, psychologicznej oraz socjologicznej.

Publikacja doskonale wpisuje się w obecny nurt europejskiej polityki językowej wyrażonej w tzw. strategii barcelońskiej. Jednym z jej priorytetów jest wczesne nauczanie języka obcego oraz możliwość nauki przynajmniej dwóch języków obcych. Celem tak wczesnego nauczania języków jest ogólne rozbudzenie zainteresowania i motywacji do nauki języków obcych, a w konsekwencji kształtowanie w dziecku postaw różnojęzyczności i międzykulturowości. W obecnej postmodernistycznej erze podział na klasy społeczne nie jest już tak wyraźny jak kiedyś i społeczeństwa są bardziej egalitarne. Globalizacja oraz liczne zmiany społeczne wpłynęły również na zmiany w spojrzeniu na nauczanie języków obcych. Indywidualne i strukturalne nauczanie ustąpiło miejsca nauczaniu bardziej kolektywnemu, zależnemu od sił społecznych. Uczucie się języków obcych jest dostępne dla każdego bez względu na jego status społeczny czy wiek. Dokładnie pięć lat temu wdrożono w Polsce reformę dotyczącą między innymi, obniżenia progu wiekowego nauczania języka obcego z 10-11 na 6-7 lat oraz wprowadzenia obowiązkowego nauczania języka obcego od klasy pierwszej szkoły podstawowej. Zmiany te pociągnęły za sobą wzrost oczekiwań rodziców, którzy chcą podejmować decyzje edukacyjne dotyczące ich dzieci. W dzisiejszych czasach nauka języka obcego jest postrzegana przez nich jako wartościowa inwestycja, którą warto rozpocząć nawet we wczesnym dzieciństwie. Rodzice uważają, że nauka języka wpłynie pozytywnie na osiągnięcia szkolne ich dzieci, a w życiu dorosłym pozwoli im na osiągnięcie wysokiego statusu społecznomaterialnego. Decyzje edukacyjne rodziców są zależne od szeregu czynników, takich jak status socjoekonomiczny determinujący dostęp do materiałów edukacyjnych, standard edukacji oferowanej w przedszkolach oraz polityka językowa danego kraju. Decyzje rodziców są również wyrazem ich własnych niespełnionych aspiracji.

Autorka podzieliła książkę na siedem części, w której pierwsze trzy rozdziały dotyczą zagadnień teoretycznych, a pozostałe koncentrują się na zaprezentowaniu badania i omówieniu jego wyników. W rozdziale I Autorka omawia szczegółowo założenia europejskiej polityki językowej skupiając się na plurilingwalizmie językowym, osiągnięcie którego wydaje się być koniecznym atrybutem każdego obywatela zjednoczonej Europy, zjawisku „angielski jako lingua franca” oraz narzędziach służących wdrażaniu europejskiej polityki językowej.

Kolejne dwa obszernie rozdziały Autorka poświęciła zagadnieniu wczesnego startu językowego prezentując go z kilku perspektyw. Rozdział II ukazuje perspektywę socjologiczno-pedagogiczną, wskazującą na rolę języka w procesie awansu społecznego. Język został tu przedstawiony, jako forma kapitału kulturowego, w którego przekazywaniu oraz rozbudzaniu aspiracji edukacyjnych (również tych związanych z nauką języka obcego) istotną rolę pełnią rodzice dziecka. Z kolei rozdział III dotyczy perspektywy dydaktycznej

i ukazuje osiągnięcia małego dziecka w zakresie rozwoju językowego, poznawczego i afektywnego w sytuacjach, gdy uczy się języka obcego w warunkach naturalnych lub w klasie. Autorka wyciąga wniosek, że osiągnięcia dziecka w nauce języka obcego nie zależą od samego wieku rozpoczynania nauki, ale od jej intensywności, tzn. od ilości kontaktu z językiem obcym.

Szczegółnej uwadze polecam rozdziały IV-VII, stanowiące część empiryczną pracy. Dotyczą one bardzo ciekawych badań sondażowych przeprowadzonych wśród trzech grup badanych: rodziców, dyrektorów przedszkoli oraz nauczycieli języków obcych prowadzących zajęcia w przedszkolach. Autorka zastosowała w swoim badaniu zarówno kwestionariusze, jak i wywiady. Dużym atutem części badawczej jest zilustrowanie działań edukacyjnych i aspiracji rodziców w formie kilku studiów przypadku, które obok wyników badań ilościowych i jakościowych są cennym źródłem informacji dla czytelnika.

Autorka pokazała w swoim przejrzystym wywodzie, wiele ciekawych zależności pomiędzy aspiracjami edukacyjnymi rodziców w stosunku do ich dzieci, a poziomem ich wykształcenia, ich własną znajomością i korzystaniem z języków obcych, a również płcią dziecka. Wyniki badań prowadzonych w przedszkolach wśród nauczycieli języków obcych oraz dyrektorów również pokazują wiele ciekawych faktów dotyczących odbywającej się tam edukacji językowej, szczególnie różnic pomiędzy poziomem i kontrolą merytoryczną nauczania w placówkach państwowych i prywatnych o profilach ogólnych lub językowych.

Gorąco polecam niniejszą publikację, która stanowi istotne wzbogacenie istniejącej literatury przedmiotu. Sięgając po tę lekturę, jako nauczyciele i rodzice, możemy przyjrzeć się własnym aspiracjom w stosunku do naszych uczniów i dzieci oraz ustrzec się błędów, jakimi jest stawianie naszym podopiecznym zbyt wysokich i nierealnych wymagań.